

SOSYAL BİLGİLER

(Beylikten Cihan Devletine)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Kurulduğu yer ve coğrafi konumunun sağladığı avantaj, Osmanlı'nın kısa sürede büyümesinde etkili olmuştur.		
2	İskan politikası ile yeni fethedilen topraklarda hakimiyet güçlenmiş ve iskan edilen yerlerin Türkleşmesi ve İslamlaşması kolaylaşmıştır.		
3	Osmanlı'nın kuruluş yıllarında Balkanlarda ve Avrupa'da güçlü devletlerin olması fetihleri zorlaştırmıştır.		
4	Osmanlı Devleti kuruluş yıllarında ilk olarak etrafındaki güçlü Türk beylikleriyle mücadele etmiş ve topraklarını genişletmiştir.		
5	Çimpe Kalesi'nin alınması ile ilk defa Rumeli'ye geçilmiş ve Avrupa yönüne yapılacak seferler için burası askeri bir üs vazifesi görmüştür.		

.....Boşluk Doldurma.....

Ankara / Devlete / Eğitime / Karesioğulları / Kösedag

1 Savaşı ile Anadolu Selçuklu Devleti'nin otoritesi zayıflamış ve birçok Türk beyliği bağımsızlığını ilan etmiştir.
2Beyliği'nin alınması ile Osmanlı'nın sınırları denize ulaşmış ve bundan sonraki fetihlerde deniz kuvvetlerinden yararlanılmıştır.
3	Orhan Bey zamanında sınırların genişlemesi ile Divan teşkilatının kurulması ve daimi ordunun oluşturulması beyliğindönüştüğünü gösterir.
4	İlk Osmanlı medresesi İznik'te açılmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'ninve bilime önem verdiğinin göstergesidir.
5Savaşı ile Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuş ve Osmanlı Devleti'nde Fetret Dönemi başlamıştır.

! Unutmayalım !

1	Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini etkileyen faktörler 1) Kurulduğu coğrafyanın sağladığı faydalar 2) Merkezîyetçi bir devlet anlayışının benimsenmesi ve yetenekli padişahların iş başına gelmesi 3) İskan politikasının sağladığı faydalar 4) Bizans ve Balkanların karışıklık içinde olması 5) Adaletli ve hoşgörülü bir yönetim uygulanması 6) Batı yönünde ilerleme politikası 7) Gaza ve cihat anlayışı ile fetihler yapılması 8) Türkmenlerin ve Ahilerin desteğinin alınması 9) Askeri, idari, toplumsal ve ekonomik yapının güçlü ve sağlam olması
---	--

Çözelim

1) Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Beyliği'nin Söğüt ve çevresini yurt edinmesinin sağladığı siyasi avantajlardan biri değildir?

- A) Kurulduğu dönemde çevresinde güçlü bir devletin olmayışı
- B) Ticari açıdan gelişmiş şehir ve kasabalara komşu bulunması
- C) Etrafındaki tekfurlarının birbiriyle mücadele hâlinde olması
- D) Bizans İmparatorluğu'nun iç karışıklıklarla uğraşması

(DPY 2019)

2) Orhan Bey, Bursa'nın fethinden sonra Rumlara şehri teslim etmelerinin sebebini sorduğu zaman onlardan şu cevabı aldı: “- Sizin devletinizin günden güne büyüdüğünü ve bizim devletimizin zayıfladığını anladık. Babanızın idaresine geçen köylülerin memnun kalıp bizi anmadıklarını gördük. Biz de bu rahatlığa heves ettik.”

Rumların cevabı, Osmanlı'nın kısa zamanda büyümesini sağlayan aşağıdaki nedenlerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Kurulduğu bölgenin coğrafi konumu
- B) Adaletli ve hoşgörülü politika izlenmesi
- C) Güçlü bir merkezî yönetime sahip olması
- D) Başarılı bir iskân siyasetinin uygulanması

(DPY 2013)

3) Osmanlı Devleti Rumeli'de bir yandan fetihler gerçekleştirirken bir yandan da fethettiği yerlere Anadolu'dan Türk halkı getirerek iskan etti (yerleştirdi).

Aşağıdakilerden hangisi iskan siyasetinin devlete sağladığı faydalardan biri değildir?

- A) Osmanlı idaresi kalıcı hale gelmiştir.
- B) İssız, harap topraklar işlenmeye başlanmıştır.
- C) Taht kavgaları önlenmiştir.
- D) Bölgenin Türkleşmesi sağlanmıştır.

(MEB 2018-2019 KKT)

4) XIV. yüzyıl başlarında Anadolu'da Osmanlı Devleti'ni durdurabilecek siyasi bir güç olmamasına rağmen, padişahlar daha çok Balkanlar'a yönelik seferler düzenlemiştir.

Bu durum daha çok aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Gaza ve cihad politikası ile fetihler yapıldığı
- B) Balkan halklarının baskıdan kurtarılmak istendiği
- C) Türk siyasi birliğinin sağlanmaya çalışıldığı
- D) Anadolu'da sosyal ve ekonomik düzenin bozuk olduğu

(MEB 2018-2019 KKT)

SIRA SİZDE

1 Osmanlı Devleti aşağıda verilen savaşlardan hangilerinde gaza ve cihad anlayışıyla yani İslam dinini korumak ve yaymak amacıyla hareket etmiştir işaretleyiniz.

	I. Kosova		Ankara		Varna		Niğbolu
	Koyunhisar		Sırpsındığı		Karesioğulları		II. Kosova

SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıkla.

SOSYAL BİLGİLER

(Toplumsal ve Ekonomik Yapı)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Devletin sınırlarının genişlemesinde ve fetihlerin gerçekleşmesinde güçlü ekonomik ve toplumsal yapının katkısı büyüktür.		
2	Şehirlerde yaşayanlar hayvancılık ile uğraşırdı.		
3	Osmanlı'nın ekonomisinin temeli tarıma dayanıyordu. İskân politikası ile üretim sürekli hâle getirilerek boş topraklar ekonomiye kazandırıldı.		
4	Gayrimüslimler hoşgörölü yönetimden memnun olduğu için Osmanlı'dan ayrılmak istememişlerdir.		
5	Nüfusun çoğunluğu köyde yaşırdı ve tarım ile uğraşırlardı. Devlete ait olan toprakları kullanırlar ve bunun karşılığında vergi verirlerdi.		

.....Boşluk Doldurma.....

Ahi / Gayrimüslim / Reaya / Devşirme / Konargöçer /

1	Osmanlı Devleti'nde yönetici ve askerî sınıf dışında kalan kesime denilirdi. Kasaba ve şehirlerde oturan ticaretle uğraşan tüccarlar, meslek sahibi olan esnaflar ile köylüler ve konargöçerler bu gruba dâhildi.
2yaşayan halk hayvancılık ile uğraşırdı. Ordunun gıda ihtiyacını karşılamak yanında nakliye hizmeti de verirlerdi.
3	Osmanlı Devleti'nde sınırların genişlemesi ile Müslüman olmayanlarda hakimiyet altına alınmıştır. Bunlaraadı verilmektedir.
4	Osmanlı Devleti'nin büyük bir siyasi güç olmasında teşkilatının sağlamış olduğu sosyal ve ekonomik desteğin katkısı büyüktür.
5	Fethedilen yerlerdeki gayrimüslim ailelerin küçük erkek çocuklarının alınıp Anadolu'daki Türk ve Müslüman ailelere verilmesinesistemi denirdi.

! Unutmayalım !

1	Köylü devlete ait topraklar üzerinde geçimini sağlardı. Ancak toprağı satamaz, başkasına devredemezdi. Köylü toprağı üç yıl üst üste boş bırakırsa o topraklar başkasına verilir. <u>Bu uygulama ile üretimde süreklilik sağlanmak istenmiştir.</u>
2	<u>Osmanlı Devleti fetihlerle belirli ticaret yollarının denetimini ele geçirerek ülkede ekonominin canlanmasını sağladı.</u> Ticaret yolları üzerindeki kervanlardan ve pazarlardan alınan vergiler devletin önemli ekonomik kaynakları arasındaydı.

Çözelim

1) Osmanlı Devleti'nde toplum, yönetenler ve yönetilenler olmak üzere ikiye ayrılmaktaydı. Yönetenler; askerî, idari, siyasi ve dinî yetkilere sahip devlet görevlileriydi.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi yönetenler arasında yer almaz?

- A) Sancak beyi B) Kadı
C) Tımarlı sipahi D) Esnaf

(DPY 2020)

2) Osmanlı Devleti'nin fethettiği şehirlerde farklı dinlere ait ibadet yerleri varlığını devam ettirmiştir. Egemenliği altındaki gayrimüslimler dinlerini serbestçe yaşamışlardır.

Bu durum, Osmanlıların aşağıdakilerden hangisine önem verdiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Din birliğine
B) Farklı dinleri tanımaya
C) Kültürlerini kabul ettirmeye
D) İnançlara hoşgörü ile yaklaştıklarına

(PYBS 2016)

3) Osmanlı nüfusunun önemli bir kısmı köylerde yaşarlardı. Konargöçerler çoğunlukla hayvancılıkla, köylüler ise daha çok tarım ile uğraşırlardı. Köylülerin büyük çoğunluğu devletin kendilerine tahsis ettiği çiftlikleri işleten ailelerden oluşmaktaydı.

Bu metindeki bilgiye getirilebilecek uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Askerî Yapısı
B) Osmanlı Divan Teşkilatı
C) Osmanlı Devleti'nin Toplumsal ve Ekonomik Yapısı
D) Osmanlı İskân Politikası

SIRA SİZDE

1

Osmanlı toplumu barış ve kardeşlik içerisinde yaşardı. Örneğin herhangi bir mahallede iki kişi arasında küskünlük olursa mahalle halkı bir araya gelir ve birkaç gün içerisinde küskünleri barıştırırlardı. Eğer barıştıramazlarsa dört gözle bayram beklenir bayramlar barışın ve kardeşliğin vesilesi yapılırdı. Mahallerde bir paşanın konağının karşısında ekonomik durumu iyi olmayan birisinin evi de bulunabilirdi. Evlerin kapı ve pencereleri genellikle karşılıklı birbirlerine açılırdı. Komşular pencereden pencereye sohbet ederlerdi. **Yukarıdaki metni dikkate aldığımızda Osmanlı toplumu hakkında neler söyleyebiliriz? Kısaca belirtiniz.**

SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıkla.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Osmanlı'nın, ilk kurulduğunda düzenli bir ordusu yoktu. İlk düzenli ordu Orhan Bey zamanında kurulan yaya ve müsellemlerdir.		
2	Osmanlı donanması ilk kez Karamanoğullarının ele geçirilmesi ile oluşmuştur.		
3	Cebeci Ocağı kapıkulu ocaklarına asker yetiştiren okuldur.		
4	Türklerden oluşan akıncılar düşman topraklarına keşif akınları yapar.		
5	Osmanlı Devleti'nin sınırlarının kalıcı ve hızlı olarak genişlemesinde askerî teşkilat önemli rol oynamıştır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Eyalet / Kaptan-ı Derya/ Donanmaya / Kapıkulu Ocağı / Yeniçeriler

1	Deniz askerine "levent", gemi kaptanına "reis", donanmadan sorumlu olan kişiye de denirdi.
2	Ülke sınırları genişleyince I. Murat dönemindekurulmuştur.
3	Müslümanlardan meydana gelenaskerlerinin giderleri için hazineden para çıkmamıştır.
4	Anadolu kıyılarının ve ticaret yollarının güvenliği için önem verildi.
5başkentte huzuru sağlar ve yangınlara müdahale ederlerdi.

! Unutmayalım !

1	<u>Kapıkulu Ocağı'nın özellikleri şunlardır:</u> 1) Kapıkulu askerleri devşirme sisteminden oluşturulurdu. 2) En önemli bölümünü yeniçeriler oluştururdu. 3) Savaşta ve barışta padişahı korurlardı. 4) Üç aydan üç aya ulufe denilen maaş alırlardı. 5) Padişah değişikliğinde cülus bahşişi alırlardı.
2	<u>Osmanlı Devleti'nin bir diğer önemli askeri grubu da eyalet askerleri olarak adlandırılan tımarlı sipahilerdi. Özellikleri şunlardır:</u> *Tımar topraklarının gelirleri ile oluşturulan askerlerdir. *Tımar sahibi aldığı vergi oranında cebelü denilen asker yetiştirirdi. *Barış zamanında görevli olduğu topraklarda güvenliği sağlardı. *Savaş zamanı eyalet askeri olarak savaşa katılırdı.

Çözelim

1) Osmanlı toprak yönetiminde uygulanan tımar sisteminde tımarlı sipahiler, bölgelerinde huzur ve güveni sağlayarak jandarma görevini üstleniyorlardı. Böylece devlet otoritesi, ülkenin en uç noktalarına kadar ulaşıyordu.

Yukarıda verilen bilgide tımar sisteminin hangi alanda rol oynadığı belirtilmiştir?

- A) Ticari ilişkilerde
- B) Ülke yönetiminde
- C) Kültürel etkinliklerde
- D) Tarımsal faaliyetlerde

(2016 PYBS)

2) Devşirme sistemine göre alınıp eğitilen, doğrudan padişaha bağlı, maaşlı ve sürekli askerleriz. **Bu konuşma ile kendini tanıtan Osmanlı askeri, aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Akıncı
- B) Yeniçeri
- C) Levent
- D) Tımarlı sipahi

(2010 PYBS)

3) Aşağıdakilerden hangisi, atlı askerlerden oluşan askerî sınıftır?

- A) Yeniçeriler
- B) Leventler
- C) Tımarlı sipahiler
- D) Humbaracılar

(2012 PYBS)

4) Tımar sisteminin esası, devlet mülkiyeti altındaki toprakların sipahilerin gözetiminde, kullanım hakkına sahip köylüler tarafından işletilmesidir. Köylüler normalde devlete ödemeleri gereken vergileri tımar sahiplerine vermişlerdir. Alınan bu vergilerle tımarlı sipahiler güçleri yettiğince cebelü(asker) yetiştirmiştir. Tımar sahipleri, cebelü yetiştirmenin yanında, onlara verilmiş olan toprakların güvenliklerini sağlamakla da yükümlüdürler. Barış zamanında tımarlı sipahiler çiftçilikle uğraşarak üretime katkıda bulunmak durumundadırlar.

Buna göre tımar sisteminin Osmanlı devlet yönetimine katkıları ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tımar olarak verilen bölgelerin güvenliği sağlanarak devlet otoritesi korunmaktadır.
- B) Göçebe yaşayan Türkmenler yerleşik hâle getirilmektedir.
- C) Ordunun asker ihtiyacı karşılanmaktadır.
- D) Vergiler düzenli olarak toplanmaktadır. (MEB BECERİ TEMELLİ SORULAR)

SIRA SİZDE

1

... Vardılar, oğlan devşirdiler. Getirip Anadolu'da Türk kavmine üleştirdiler. Çift sürdüler. Bunlar hizmet gördüler ve Türkçe öğrendiler. Üç yıl, dört yıl olduktan sonra getirip devlet kapısında yeniçeri yaptılar. Ak börk giydirdiler. Asılda yeniçerinin kuruluşu budur. O vakitten beri adını yeniçeri koydular. ***Oruç Beğ Tarihi*, s. 38**

Bir ülke alındıktan sonra padişah kâtibi o yöreye gelir ve erkek çocukları yeniçeri olarak askere alır. Her biri için beş altın öder ve onları Anadolu'ya yetiştirilecekleri yere gönderir. Şayet buradan aldığı çocuk yeterli gelmezse kendi ülkesindeki erkek çocuklara sahip Hristiyanlara gider. Onlardan her şehrin payına düşen miktarda çocuğu toplar. Çocuklar kime emanet edildiyse o kişi çocukları yetiştirmekle ve sonra kendisine söylenen yere yollamakla mükelleftir. Geri alınan çocuklar savaş talimi yapmaya başlar. Padişah onlara ulufeleri öder. En iyilerini sarayına seçer ve ulufelerini arttırır. ***Konstantin Mihailoviç (Sırp), Bir Yeniçerinin Hatıraları, s.115-116*** (Düzenlenmiştir.)

1. Metinlerde hangi asker alma sisteminden söz edilmektedir?
2. Alınan çocuklar hangi ocağa asker olmaktadır?
3. Çocuklar neden Türk ailelere verilmektedir?
4. Saray için seçilen çocukların özellikleri neler olabilir?

SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıkla.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Şeyhülislam, Divan toplantılarında alınan kararların dine uygun olup olmadığına karar verir. Verdiği bu kararlara “fetva” denilirdi.		
2	Osmanlı'da devlet işlerinin görüşüldüğü ve günümüzdeki bakanlar kuruluna benzeyen yere “Divan-ı Hümayun” denirdi.		
3	Reisülküttap, devletin ilk dönemlerinde nişancıya bağlı olarak çalışan kâtiplerdendi. Zamanla devletin dış işlerinden de sorumlu oldu.		
4	Divan-ı Hümayun I. Murat tarafından kurulmuştur.		
5	Osmanlı Devleti'nin siyasi bir güç olarak ortaya çıkmasında devlet yönetim yapısının da büyük payı vardır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Kazasker / Danışma / Defterdar / Nişancı / Sadrazam

1	Divanda alınan kararları padişah onaylarsa yürürlüğe girerdi. Bu durum Divanın meclisi şeklinde çalıştığının göstergesidir.
2 (veziriazam), padişahın vekili ve yardımcısıdır. Padişahın mührünü taşırdı. Padişah sefere katılmadığı zaman orduyu komuta ederdi.
3, divan toplantılarında büyük davalara bakar, kadıların ve müderrislerin atamalarını yaparlardı.
4, bütçenin hazırlanması ve devletin diğer mali işlerinden, Devletin gelir ve giderlerinin hesaplanması işlerinden sorumludur.
5, divan toplantılarında alınan kararlara ve diğer belgelere padişahın tuğrasını çeker. Fethedilen toprakları defterlere kaydeder.

! Unutmayalım !

1	<p>OSMANLI DEVLETİ'İNDE YÖNETENLER ÜÇ SINIFA AYRILIRDI</p> <p>Seyfiye (Yönetim - Askeriye): Yönetimde ve askeriyede yer alan kesimdir. Tımarlı sipahiler, kapıkulu askerleri ve deniz askerleri seyfiye üyelerindendir.</p> <p>İlmiye (Din, Adalet ve Eğitim-Öğretim): Medreselerde eğitim almış alimler sınıfıdır. Şeyhülislam, kadı ve müderrislerilmiye üyelerindendir.</p> <p>Kalemiye (Bürokrasi): Devlet dairesinde çalışan memurların genel adıdır.</p>
---	--

Çözelim

1) Veziriazam, padişahın en yetkili devlet adamı olup padişahın vekiliydi. Büyük devlet memurlarını atama, iletme, görevden alma yetkilerine sahipti. Padişah sefere çıkmadığı zamanlarda orduyu komuta ederdi. Padişahın mührünü taşıyor, onun adına sözlü ve yazılı emirler verirdi.

Buna göre veziriazam için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Padişahın bazı yetkilerini kullanabildiği
- B) Padişahın yardımcısı ve mutlak vekili olduğu
- C) Gerekliğinde ordunun başında savaşa katıldığı
- D) Padişahın emirlerini onayladığı

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTLERİ)

2) Osmanlı Devleti'nde kazaskerler, divan toplantılarında büyük davalara bakardı. Ayrıca medreselerde ders veren müderrislerin ve kazalardaki davalara bakan kadıların atamasını yapardı.

Bu bilgilere göre kazaskerler, günümüzdeki;

- I. Dış İşleri
- II. Adalet
- III. Millî Eğitim

bakanlıklarından hangilerinin görevini yerine getirmişlerdir?

- A) Yalnız II.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

(MEB BECERİ TEMELLİ SORULAR)

3) Osmanlı divan teşkilatı ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Defterdar - Maliye Bakanı
- B) Kazasker - Adalet Bakanı
- C) Şeyhülislam - Diyanet İşleri Başkanı
- D) Nişancı - Milli Eğitim Bakanı

*Ferman ve beratlarla padişahın tuğrasını çeker.

*Devlete ait toprakların kayıtlarını tutar

Yukarıda görevi tanımlanan divan üyesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nişancı
- B) Kazasker
- C) Defterdar
- D) Sadrazam

(2011 SBS)

SIRA SİZDE

1	Osmanlı toplumunda yönetilenler dini açıdan kaçaya ayrılır. Yazınız.
	1) Müslüman 2)
2	Osmanlı toplumunda yönetilenler yaşayış biçimi açısından kaçaya ayrılır. Yazınız.
	1) Köylüler 2) 3) Göçebeler

SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.

SOSYAL BİLGİLER

(İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın-Osmanlı Fetih Siyaseti)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Ahi Evran'ın eşi Fatma Bacı, dünyada ilk örneklerden biri olan ve kadınlardan oluşan bir sivil toplum örgütü kurmuştur.		
2	Gaza ve cihat anlayışı Müslüman olan ülkelere karşı yapılan savaş ve faaliyetleri kapsamaktadır.		
3	Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde hristiyan halka kötü davrandığı için gayrimüslim halkın Osmanlı'ya bağlılığı azalmıştır.		
4	Ahilik teşkilatı yapılan fetihlerde ve toplumda birliğin sağlanmasında önemli katkıları olmuştur.		
5	Ahilik ahlakla sanatın ahenkli bir birleşimi olan teşkilâttır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Abdalan-ı Rum / İstimalet / Bacıyân-ı Rum / millet / Gaziyân-ı Rum

1	Osmanlının büyümesinde.....denilen kadınların da büyük rolü vardır. Gerekğinde vatan savunmasına katılan bu kadınlar kültürel, sanatsal, sosyal ve ekonomik alanlarda önemli katkılar sağlamışlardır.
2	Osmanlı'da vatan uğruna canını bile vermekten çekinmeyen gaza ve cihat ruhu ile hareket eden kahramanlaradenilmektedir.
3	Fethettiği topraklarda halkın dinine, örflerine, adetlerine, yaşam biçimlerine saygı gösteren Osmanlı'nın bu hoşgörülü tutumuna.....politikası denir.
4	Osmanlı Devleti'nde toplum ırk esasına göre değil, din esasına göre teşkilatlanmıştı. Bu sisteme sistemi adı verilmiştir.
5	Fethedilecek bölgeye askerlerden önce insanların gönülleri kazanmaya çalışan kişiler giderdi. Bu insanlara veya derviş denirdi.

! Unutmayalım !

1	Osmanlı fetihlerinin kalıcı olmasında Abdalân-ı Rum (Dervişler) , Ahiyân-ı Rum (Ahiler) , Bacıyân-ı Rum (Kadınlar) , Gaziyân-ı Rum (Gaziler ve Alpler) adı verilen teşkilatların da büyük katkısı olmuştur.
2	Cihad: Allah'ın dinini her tarafa ulaştırmak için yapılan her türlü faaliyet ve harekete cihad denir. Gaza: İslam dinini korumak ya da yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaşa gaza denir.
3	İslamiyet öncesinde “kahraman, cengâver” anlamına gelen “alp” unvanı İslamiyet sonrasında “savaşçı, derviş” anlamında “alperen” ve “gazi” unvanına dönüştü.

Çözelim

1) Osmanlı Devleti'nin "hoşgörünün vatani" olarak adlandırılmasında;

I. Farklı kültürlerle ait insanları uzun yıllar barış içinde yönetmesi,

II. Sınırlarını genişletmek için fetihler yapması,

III. Din farkı gözetmeksizin herkese eşit davranması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

2) Ahilik teşkilatı ilkeleri arasında helal kazanç için çalışmak, ilim sahibi olmak, güzel ahlak sahibi olmak, namazları vaktinde kılmak, haramlardan kaçınmak, yalan söylememek, iyi arkadaş seçmek ve bir meslek sahibi olmak vardır.

Buna göre ahilik teşkilatı ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Öncelikli amacı kaliteli mal üretilmesidir.
- B) Mali konularla ilgili davalara bakmışlardır.
- C) Hükûmete karşı esnafı temsil etmiştir.
- D) Esnafın dürüst ve ahlaklı yetişmesi amaçlanmıştır.

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

3) Osmanlı Devleti'nin fethettiği topraklarda uyguladığı politikalardan biri de istimâlet politikası olmuştur. İstimâlet politikası hoşgörü politikası anlamına gelmektedir. İstimalet politikasını yeni fethettiği topraklarda uygulamaya koyan Osmanlı Devleti, bölge halkının her türlü inanış ve yaşayış biçimine saygılı ve hoşgörülü davranmıştır. Halkın örf ve âdetlerine, dinine ve yaşayış biçimine saygı göstermiştir. Aynı zamanda feodal beylerle uğraşmakta olan Osmanlı Devleti hoşgörülü tutumuyla bölge halkını kazanmayı başarmış ve fethettiği topraklarda uzun yıllar hâkimiyet kurabilmiştir.

Metne göre istimalet politikasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Farklılıklara saygı azalmıştır.
- B) Kültürel çeşitliliği korumuştur.
- C) Birlik ve beraberliği güçlendirmiştir.
- D) Devlet otoritesini sağlamlaştırmıştır.

(MEB BECERİ TEMELLİ SORULAR)

4) Osmanlı Devleti'nde, yeni alınacak yerlere gidip oradaki halkla sohbet eden gönüllü insanlar vardı. Bu gönüllü insanlara derviş manasına gelen Abdal veya Abdalan-ı Rum deniliyordu. Bu dervişlerin faaliyetleri Anadolu'da İslamiyet'in yayılmasını sağladı. Şehir ve kasabalara yerleşen dervişler, toplumun bütün kesimleriyle yakın temas kurdu. Halk arasında gâza ve cihat anlayışını yaydılar.

Bu bilgilere göre, Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Fethedilen yerlere sadece askerî birlikler yerleşmiştir.
- B) Fethedilen bölgelerdeki halk ile anlaşmalar yapılmıştır.
- C) Fetihlerdeki kalıcılık askerî güç sayesinde elde edilmiştir.
- D) Fetihlerle sadece topraklar değil insanların gönülleri de kazanılmaya çalışılmıştır.

(MEB BECERİ TEMELLİ SORULAR)

SIRA SİZDE

1

Osmanlı Devleti, bünyesindeki farklı din, millet, mezhep ve kültüre sahip insan topluluklarını uzun yıllar bir arada yönetmeyi nasıl başarmış olabilir? Açıklayınız.

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

SOSYAL BİLGİLER

(Osmanlı Fetih Siyaseti – İstanbul'un Fethi)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Bizans'ın Avrupalıları Osmanlı'ya karşı kışkırtarak Haçlı seferlerinin yapılmasına neden olması İstanbul'un fethinin dini nedenidir.		
2	İstanbul'un önemli kara ve deniz ticaret yollarının üzerinde bulunması İstanbul'un fethinin ekonomik nedenidir.		
3	Bizans'ın sürekli Osmanlı şehzadelerini ve Anadolu Beyliklerini Osmanlı'ya karşı kışkırtması İstanbul'un fethinin siyasi nedenidir.		
4	Hz. Peygamber'in (s.a.v) hadisinde İstanbul'u fethedecek komutan ve orduyu övmesi İstanbul'un fethinin dini nedenidir.		
5	Bizans'ın Osmanlı toprak bütünlüğünü bozması ve devletin güvenliğini tehdit etmesi İstanbul'un fethinin ekonomik nedenidir.		

.....Boşluk Doldurma.....

(İstanbul'un Fethi İçin Yapılan Hazırlıklar)
Şahi / Donanma / Ordu / Kuleler / Rumeli /

1	Batıdan gelebilecek yardımı engellemek için Balkanlar'da.....bekletildi.
2	Karadeniz'den gelebilecek yardımları engellemek amacı ile Anadolu Hisarı'nın karşısına Hisarı'nı (diğer adı Boğazkesen) yaptırdı.
3	Şehri denizden kuşatmak için Marmara'da büyük bir.....hazırlandı.
4	Bizans'ın surlarını yıkabilmek için adı verilen büyük toplar döküldü.
5	Surlara yaklaşarak kolayca tırmanmak amacı ile tekerlekli yapıldı.

! Unutmayalım !

1	<u>Fatih Sultan Mehmed'i "Fatih" yapan özelliklerini kısaca tanıyalım.</u> *Küçük yaştan itibaren iyi bir eğitim almıştır. "Avni" lakabıyla şiirler yazacak kadar edebiyat bilgisine, topların tasarımını yapacak kadar matematik ve mühendislik bilgisine sahiptir. Ayrıca Fatih'in padişah olduktan sonra da çeşitli ilimleri tahsil için hoca tayin edip her gün belli saatte ders dinlediği söylenir. Farsça, Arapça, Yunanca, Sırpça, Slavca ve İtalyancayı öğrendiği bilinmektedir.
2	*Fatih Sultan Mehmed'in fetih için yaptığı tüm hazırlıklar yaşadığı çağın bilim ve teknolojisinden de faydalandığını göstermektedir.

Çözelim

1) Fatih, İstanbul'un fethinden sonra şehirden ayrılanların geri dönmeleri için gerekli olan tedbirleri almış Ayasofya'da toplanan halka serbestçe korkmadan evlerine ve işlerine dönebileceklerini ilan etmiştir. Onlara can, mal ve ırz güvenliği teminatı vermiştir. **Metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?**

- A) Osmanlının hoşgörü politikası uyguladığına
- B) Halkın ilk kez hükümdarın yanında yönetime katıldığına
- C) Osmanlının halkı koruma altına aldığına
- D) Birlikte yaşama isteğine önem verildiğine

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

2) Aşağıdakilerden hangisi İstanbul'un fethiyle Osmanlı Devleti'nin ekonomik kazanç elde ettiğinin göstergesi olamaz?

- I- Önemli ticaret yollarının İstanbul ve Çanakkale boğazlarından geçmesi
- II- Bizans'ın Karadeniz ticaret yolundan vergi alması
- III- İstanbul'daki Hristiyan bilim adamlarının İtalya'ya göç etmesi

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I-II
- D) II-III

(SBS 2010)

SIRA SİZDE

Aşağıda İstanbul'un fethinin Türk ve dünya tarihi açısından sonuçları verilmiştir. Hangisinin Türk, hangisinin dünya tarihi açısından önemli olduğunu örnekteki gibi işaretleyiniz.

İstanbul'un Fethinin Sonuçları	Türk Tarihi	Dünya Tarihi
Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü sağlandı.	✓	
Orta Çağ sona erdi ve Yeni Çağ başladı.		
Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) yıkıldı.		
Osmanlı'nın Kuruluş Dönemi sona erdi Yükselme Dönemi başladı.		
Karadeniz ile Akdeniz arasındaki ticaret yolunun denetimi Osmanlı Devleti'nin eline geçti.		
Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki fetihleri kolaylaştı.		
İtalya'ya giden Bizanslı bilginler Rönesans'ın başlamasında etkili oldu.		
Güçlü surların toprakla yıkılacağına anlaşılmaması feodal beyliklerin ortadan kaldırılmasına ve merkezi krallıkların güçlenmesine zemin hazırladı.		
İstanbul Osmanlı Devleti'nin başkenti oldu.		
Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki itibarı arttı.		
İpek Yolu'nun önemli bir merkezi olan İstanbul'un Osmanlı'nın eline geçmesi Coğrafi Keşiflerin başlamasına neden oldu.		

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

SOSYAL BİLGİLER

(Karadaki Mücadeleler - Osmanlı Fetih Siyaseti)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Fatih Sultan Mehmed'in torunu olan I. Selim öncelikli olarak Osmanlı Devleti'nin doğu ve güney sınırları ile ilgilenmiştir.		
2	Kanuni döneminde Almanya'ya karşı Fransa'yı desteklemek için Fransa'ya ekonomik ayrıcalık olan kapitülasyonlar tanınmıştır.		
3	Mısır'ın fethi ile İpek yolunun önemli bir bölümü Türklerin eline geçti		
4	Osmanlı'da adaleti ve yaptığı kanunlar sayesinde "Kanuni" unvanını alan I. Süleyman 46 yıl ile en uzun süre tahtta kalan padişah'tır.		
5	En çok fetih hareketlerinin olduğu dönem II. Bayezid dönemidir.		

.....Boşluk Doldurma.....

Viyana / Ahidname / Cem / Mohaç / Selim

1	Osmanlı sultanları yeni fethedilen yerlerde halkın güvenini kazanmak için can ve mal güvenliği garantisi verenadlı bir belge yayımlarlardı.
2	Kanuni Sultan Süleyman zamanında gerçekleşen..... Savaşı ile Macar ordusu kısa bir sürede yok edilerek tüm Macaristan'a hakim olunmuştur.
3	Kanuni Sultan Süleyman döneminde kuşatılsa da kışın yaklaşması ve yeterli erzak olmaması sebebiyle alınamamıştır.
4 Sultan II. Bayezid'in hükümdarlığını kabul etmeyip isyan etti.
5	Yavuz SultanOsmanlı topraklarını yaklaşık 3 kat büyütmeyi başardı.

Unutmayalım

1	Yavuz Sultan Selim, Çaldıran Savaşı'nda (1514) Safevî Devleti'nin hükümdarı Şah İsmail'i yenerek Safevîlerin Anadolu üzerindeki baskısını ortadan kaldırmıştır. Turnadağ Savaşı (1515) ile Dulkadiroğlu Beyliği'ni ortadan kaldırmıştır. Böylece Anadolu'da Türk birliği kesin olarak sağlanmıştır. Mercidabık (1516) ve Ridaniye Savaşları (1517) ile Memluk Devleti'ni ortadan kaldırarak Osmanlı topraklarını Afrika Kıtası'na kadar genişletmiştir.
2	Kanuni Sultan Süleyman Döneminde Osmanlı Devleti hem doğuda hem de batıda güçlü bir konuma geldi. Orta Avrupa'nın kilidi durumundaki Belgrat alındı (1521). Belgrad bundan sonra batı seferlerinde bir üs hâline geldi. 1526'da Macar ordusu ile Osmanlı ordusu Mohaç'ta karşı karşıya geldi. İki saat gibi kısa bir sürede Osmanlı, Macarlara karşı büyük bir zafer kazandı. Mohaç Savaşı'nın sonunda Macaristan, Osmanlı Devleti'ne bağlı bir krallık hâline geldi.

Çözelim

1) Mısır'ın Fethi'nin sonuçlarından hangisinin Osmanlı padişahlarını İslam dünyasının lideri haline getirdiği söylenebilir?

- A) Suriye, Filistin, Mekke, Medine ve Mısır Osmanlı'ya geçti.
- B) Baharat Yolu'nun denetimi Osmanlı'ya geçti.
- C) Halifelik Osmanlı'ya geçti.
- D) Kutsal emanetler İstanbul'a götürüldü.

2) Osmanlı Yükselme döneminde ortaya çıkan

- I- Karamanoğullarına son verilmesi
- II- Candaroğullarına son verilmesi
- III- Memlûklülere son verilmesi

gibi gelişmelerden hangisi ya da hangilerinin Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamaya yönelik olduğu söylenemez?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız III
- D) I, II ve III

3) II. Beyazid döneminde Cem Sultan olayının dış sorun haline gelmesi, Osmanlı Devleti'nin dış siyasette etkisiz bir politika izlemesine neden olmuştur.

Bu duruma aşağıdakilerden hangisi kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Kili ve Akkirman kalelerinin alınması ile Kırım ile bağlantı kurulması
- B) Karamanoğullarına son verilmesi
- C) Batı yönündeki seferlere ağırlık verilememesi
- D) Osmanlı Devleti'nin Otlukbeli Savaşı'nda Akkoyunluları yenmesi.

4) Kanuni, Macaristan'ı Osmanlı topraklarına doğrudan katmamış, bunun yerine Macar kraliyet soyundan gelen birini tahta çıkararak himaye altına almıştır.

Böyle bir yöntem uygulanmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Macarların Türk soyundan gelmesi
- B) Macaristan'ın çok güçlü olması
- C) Sınırlar genişledikçe merkezden yönetimin zorlaşması
- D) Osmanlı'ya karşı haçlı ordularının oluşturulmasından çekinilmesi

SIRA SİZDE

1

Aşağıda bazı özellikleri ile yaptığı faaliyetler verilen kişileri boşluklara yazınız.

II. Bayezid, Kanuni Sultan Süleyman, Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim, Barbaros Hayreddin Paşa

Osmanlı Devleti'nin topraklarını doğu ve güney yönünde genişleten Osmanlı padişahıdır.

İspanya topraklarında yaşayan ve baskı gören Musevilerin sığınma talebini kabul eden Osmanlı padişahıdır.

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Osmanlı'nın hizmetine giren ve Kanuni döneminde de Kaptan-ı Derya olan ünlü denizcimizdir.

Ömrünün çoğu seferlerde geçen ve Zigetvar Seferi sırasında vefat eden Osmanlı Padişahıdır..

"Avni" lakabıyla şiirler yazan ve topların tasarımını yapacak kadar matematik ve mühendislik bilgisine sahip Osmanlı Padişahıdır.

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

SOSYAL BİLGİLER

(Denizlerdeki Mücadeleler - Osmanlı Fetih Siyaseti)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Kanuni Sultan Süleyman Karadeniz'i Türk Gölü haline getirmek için Amasra'yı, Sinop'u, Trabzon'u ve Kırım'ı almıştır.		
2	Kanuni Dönemi Akdeniz'de Osmanlı'nın hâkimiyet kurduğu dönemdir.		
3	Kıbrıs , Doğu Akdeniz'in ve ticaret yollarının güvenliğini sağlamak amaçları ile kuşatılmış ve alınmıştır.		
4	Osmanlı Devleti ilk donanmaya Orhan Bey Dönemi'nde sahip olmuş, ilk tersane I. Beyazid tarafından Gelibolu'da yaptırılmıştır.		
5	Osmanlı Devleti ilk deniz savaşını Venedikliler ile yapmış ve yenmiştir.		

.....Boşluk Doldurma.....

Venedik / Karadeniz / İnebahtı / Cezayir / Preveze /

1	Bir ara elden çıkan ve sonra tekrar alınanBarbaros Hayrettin Paşa'nın kaptan-ı derya olmasıyla Kanuni zamanında doğrudan Osmanlı hakimiyetine geçmiştir.
2deniz zaferi sonunda Akdeniz'de üstünlük Osmanlı'ya geçti.
3	Kırım'ın fethi ilebir Türk gölü haline geldi.
4	Osmanlı Devleti Akdeniz ve Karadeniz hâkimiyeti için ve Cenevizlilerle mücadele etmiştir.
5	Kıbrıs'ın fethinden sonra Papa'nın çağrısı ile toplanan Haçlı donanması..... Deniz Savaşı'nda Osmanlı donanmasını mağlup etti

! Unutmayalım !

1	Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethettikten sonra ilk hedefinin Karadeniz ve Ege Denizi'nde hâkimiyet kurmak olduğu görülür. Bunun sebebi ise bu iki denizi birleştiren İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamak istemesiydi.
2	Fatih döneminde Limni, Eğriboz, Midilli, Gökçeada gibi adalar alınmıştır. Bu adaların alınmasında; 1) Ege kıyılarının güvenliğini sağlamak 2) Ege'den geçen ticaret yollarının güvenliğini sağlamak 3) Ege Denizi'nde üstünlüğü ele geçirmek düşünceleri etkili olmuştur.
3	Kanuni Sultan Süleyman zamanında Akdeniz'de hâkimiyeti sağlamak için önemli olan Rodos Adası alındı (1522). Barbaros Hayreddin Paşa Preveze Deniz Savaşı'nda (1538) haçlı donanmasını yenerek Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesini sağladı.

Çözelim

1) Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde;

- I. Kırım Yarımadasının alınması,
- II. Kıbrıs'ın fethi,
- III. Sinop'un alınması

gelişmelerinden hangilerinin Karadeniz'in Türk gölü haline gelmesine katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve III.
C) II ve III. D) I, II ve III

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

2) * Barbaros Hayrettin Paşa öncülüğündeki Osmanlı Donanması ile Andrea Dorya öncülüğündeki Haçlı Donanması arasında 28 Eylül 1538 tarihinde gerçekleşmiştir.

* Osmanlı'nın galibiyeti ile sonuçlanan bu zafer ile Akdeniz'deki üstünlük Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

* Türk tarihinin en büyük deniz zaferi olan bu savaş günümüzde "Türk Denizcilik Günü" olarak kutlanmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnebahtı Deniz Savaşı B) Rodos'un Fethi
C) Preveze Deniz Savaşı D) Girit'in Fethi

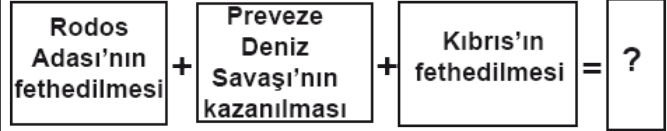
(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

3) Aşağıdakilerden hangilerinin fethi, Karadeniz'de ticaretin Osmanlıların denetimine girmesini sağlamıştır?

- I- Amasra
- II- Kıbrıs
- III- Trabzon

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

(DPY 2012)

Verilen diyagramda "?" ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Boğazlar Türk egemenliğine girmiştir.
B) Haçlılar Türkleri yenilgiye uğratmıştır.
C) Akdeniz'de Türk egemenliği güçlenmiştir.
D) Barbaros Hayrettin Paşa Kaptanıderya olmuştur.

(SBS 2009)

5) Osmanlı Devleti Rodos'un fethinden sonra İstanbul ile Mısır arasındaki deniz yolunun güvenliğini büyük ölçüde sağlamıştı. Ancak Kıbrıs hala Venediklilerin elindeydi ve adadaki korsanlar Türk gemilerine saldırarak deniz ticaretine engel oluyorlardı. Bu nedenle Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra tahta geçen oğlu II. Selim Dönemi'nde Kıbrıs fethedilerek İstanbul ile Mısır arasındaki deniz yolunun güvenliği sağlandı. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin Doğu Akdeniz'deki hâkimiyeti pekişmiş oldu.

Metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Deniz ticareti Hristiyanların elindedir.
B) Dönemin önemli deniz güçlerinden biri Osmanlı Devletidir.
C) Kıbrıs'ın fethi ile Osmanlı'nın Doğu Akdeniz'deki hâkimiyeti perçinlenmiştir.
D) Kıbrıs, deniz ticareti için önemli noktalardan biridir.

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

SIRA SİZDE

1

Osmanlı Devleti neden denizlerde fetihlerde bulunmuştur. Kısaca belirtiniz.

SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.

SOSYAL BİLGİLER

(Avrupa'da Uyanış – Coğrafi Keşifler)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Coğrafi keşiflerle çoğu tüccar ve denizci olan birçok Avrupalı keşfedilen topraklara gidip yerleştiler. Keşfedilen yerleri sömürge haline getirdiler.		
2	Coğrafi keşiflerle deniz ticareti okyanuslardan Akdeniz'e kaydı.		
3	Coğrafi keşifler Dünya'nın yuvarlak olduğu ortaya çıktı ve Dünya'nın düz olduğunu söyleyen kiliseye ve din adamlarına olan güven arttı.		
4	Avrupalılar keşfettikleri yerlerden elde ettikleri altın, gümüş, elmas gibi değerli madenleri Avrupa ülkelerine taşıdılar.		
5	Coğrafi keşiflerle Avrupalılar birçok yeni bitki ve hayvan çeşidini tanıdı.		

.....Boşluk Doldurma.....

Akdeniz / Burjuva / Marco / İpek / Coğrafi

1	Yeni deniz ticaret yollarının bulunması ve Baharat Yollarının eski önemini kaybetmesine neden oldu.
2	Avrupalıların yeni ticaret yolları bulmak amacı ile yaptıkları ve sonucunda yeni kıtaların bulunmasını sağlayan keşif hareketlerine Keşifler denir.
3	Coğrafi keşiflerin sonucunda zenginleşen tüccarlar adı verilen yeni bir sosyal sınıf oluşturdular. Bu sınıf sanatçıları ve bilim adamlarını desteklediler.
4Polo'nun "Travels" (Seyahatler) kitabında anlatılan Asya'nın zenginliklerine ulaşma düşüncesi Avrupalıların keşif seyahatlerine başlamasında etkili oldu.
5	Coğrafi keşiflerden sonra ticaret yollarının değişmesiyle limanları önemini kaybetti ve Osmanlı Devleti büyük gelir kaybına uğradı.

! Unutmayalım !

1	İstanbul'un fethi ile ekonomik ve siyasi olarak zor durumda kalan Avrupalılar Osmanlı ve diğer Müslüman ülkelere vergi ödememek, ticaret mallarına daha kolay ve ucuz yoldan ulaşabilmek için Çin ve Hindistan'a giden yeni yollar aradılar. Bunun sonucunda Avrupalı denizciler yeni adalar, ticaret yolları ve Amerika kıtasını keşfettiler. Bu keşiflerinin tümüne birden coğrafi keşifler denilmektedir.
2	Coğrafi Keşiflerin Sebepleri: 1) İpek ve Baharat Yolu'nun Müslümanların kontrolünde olması, 2) Doğu'nun zenginliğine ulaşma düşüncesi 3) Pusulanın kullanılması ve sağlam gemilerin yapılması 4) Haritacılık bilgisinin artması ve cesur gemicilerin yetişmesi 5) Papanın ve kralların Hristiyanlığı yayma düşüncesi

Çözelim

1) Osmanlı Devleti, coğrafi keşiflerden olumsuz etkilendi. İpek ve Baharat yolları önemini kaybedince Osmanlı Devleti'nin gelirleri azaldı. Keşfedilen yerlerden getirilen altın, Osmanlı Devleti'nin parasının değerini düşürdü. Osmanlı Devleti, ülkesindeki ticareti canlandırmak için Avrupalı devletlere kapitülasyonlar (ticari ayrıcalıklar) vermek zorunda kaldı. Bu da Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığına zarar verdi.

Buna göre Coğrafi Keşifler'in Osmanlı Devleti'ne en fazla hangi alanda zarar verdiği söylenebilir?

A) Askeri B) Siyasi C) Ekonomik D) Dini

2) Aşağıdakilerden hangisi Coğrafi Keşiflerin başlamasında etkili olan "bilimsel" sebeplerdendir?

- A) Pusulanın kullanılmaya başlanması
- B) Avrupalıların Hristiyanlığı yaymak istemesi
- C) Avrupa'da altın ihtiyacının ortaya çıkması
- D) İpek ve Baharat yollarının Osmanlı hâkimiyetinde olması

(DPY 2020)

3) Kristof Kolomb yolculuğa çıkarken yaptırdığı Santa Maria (Santa Maria) adlı, okyanus şartlarına dayanıklı gemisine güveniyordu. Elinde Martellus'un (Martelyus) çizdiği harita ve yanındaki pusula sayesinde kaybolmayacağı düşüncesi ile denize açıldı ve sürekli batıya doğru ilerledi. Kolomb, günlük notlarında onu harekete geçiren düşüncenin İslam dünyasını arkadan kuşatmak, Hindistan ticareti için deniz yolunu açmak, Batı ve Doğu Hristiyanlarının iş birliğiyle Kudüs'ü almak olduğunu açıklamaktadır. Kolomb bu sayede İspanyol Hükümdarı Ferdinand'tan (Ferdinant) büyük destek almıştır.

Buna göre Kristof Kolomb'un amaçları arasında;

- I- Müslümanlarla kalıcı barışı sağlamak,
- II- Kutsal yerleri ele geçirmek,
- III- Yeni ticaret yolları bulmak

gibi durumlardan hangisi ya da hangileri gösterilebilir?

A) I ve II B) II ve III C) I ve III D) I, II ve III

4) Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bartelmi Diyaz Afrika'nın güneyine gelerek Ümit Burnu'nu buldu.
- B) Kristof Kolomb Amerika kıtasını bulmuş ama burayı Hindistan zannetmiştir.
- C) Vasco Dö Gama Hint deniz yolunu keşfetti.
- D) Amerigo Vespuçi, dünyayı dolaşmış ve dünyanın yuvarlak olduğu ispatlamıştır.

5) Aşağıdakilerden hangisi Avrupalıların Coğrafi Keşifleri başlatmalarının dinî sebeplerinden biridir?

- A) Coğrafya bilgisinin artması
- B) Gemi yapım tekniklerinde ilerlemeleri
- C) Yeni ticaret yolu aramak istemeleri
- D) Hristiyanlığı yaymak istemeleri

(DPY 2019)

SIRA SİZDE

1

Yeni bulunan ticaret yolları ve yapılan keşiflerin Osmanlı Devleti'ne etkileri nelerdir?

SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

SOSYAL BİLGİLER

(Avrupa'da Uyanış – Rönesans)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Matbaa sayesinde kültür, bilim ve sanat alanındaki gelişmeler hızlandı.		
2	Rönesans döneminde Mimaride “Barok” tarzı eserler ile insan anatomisine uygun resimler yapılması uygulaması terk edildi.		
3	Eski Roma ve Yunan medeniyetlerine ait eserlerin incelenmesi Rönesans'ın ortaya çıkmasında etkili olmuştur.		
4	Rönesans Dönemi'nde pek çok sanatçı, yazar ve bilim insanı yetişti.		
5	Rönesans Almanya'da ortaya çıkmış ve tüm Avrupa'ya yayılmıştır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Rönesans / Matbaa / skolastik / Burjuva / Müslümanların

1 iletişimin gücünü artırarak bilginin yayılmasını kolaylaştırdı.
2 sınıfının sanat ve bilimle uğraşanlara destek olmaları sanat, kültür ve bilimde ilerlemelere katkı sağladı.
3	Eski uygarlıklara ait eserler kaynaklarından alınarak çevirileri yapıldı. Bu eserlerin incelenmesi bilim, kültür ve sanat ile uğraşanların ufkunu açtı.
4	Yeniden doğuş anlamına gelen ve 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupa'da bilim, sanat, edebiyat ve mimari alanındaki gelişmelere..... denir.
5	Orta Çağ'da Avrupa'da her şeyin İncil'de olduğu ve araştırma, sorgulama, özgür düşüncenin olmadığı uygulamayadüşünce denir.

! Unutmayalım !

1	<p>Rönesans'ın Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Durumlar: 1) Matbaanın etkisi 2) Mesen sınıfının bilim ve sanatla uğraşanlara destek vermesi 3) Eski Yunan ve Roma eserlerinin incelenmesi 4) Coğrafi keşifler sonucu öğrenilen bilgilerin kilise ve din görevlilerine duyulan güveni sarsması</p> <p>Rönesans ile Avrupa'da farklı alanlarda birçok gelişme yaşandı: 1) İnsana ve insan aklına önem veren hümanizm akımı yaygınlaştı. 2) Edebiyat ve sanattan zevk alan yeni bir sınıf ortaya çıktı. 3) Bilim ve teknik alanındaki gelişmeler yaygınlaştı. 4) Rönesans ile Avrupa'da yeni bir sanat anlayışı ortaya çıktı. Mimaride Barok (geometrik şekiller) tarzı eserler yapıldı. İnsanın anatomik yapısı incelenerek resimler yapıldı. Rönesans Dönemi heykellerinde oran ve orantı kullanıldı 5) Orta Çağ Avrupası'nda egemen olan skolastik düşünce yıkıldı, deney ve gözleme dayanan pozitif düşünce gelişti. 6) Bilim alanında yapılan çalışmalar sonucunda Dünya'nın şekli ile ilgili bilgiler değişti. Papa'ya ve kiliseye duyulan güvenin azalması Reform hareketlerinin doğmasını sağladı. 7) Avrupa'da bilimsel düşünceye verilen önem arttı. Avrupa'da birçok bilimsel çalışmanın yapıldığı Aydınlanma Çağı'na ortam hazırladı.</p>
---	--

Çözelim

1) Aşağıdaki ifadelerden hangisinin Rönesans öncesi bilim, kültür ve sanat anlayışını yansıttığı söylenemez?

- A) Skolastik düşünce hakimdi
- B) Kilisenin söyledikleri doğru kabul edilirdi
- C) Özgür ve bilimsel düşünceye çok önem verilirdi
- D) Bilim ve teknik alanındaki gelişmeler sınırlıydı

2) Rönesans'ın İtalya'da başlamasının sebepleri arasında;

- I- İtalya'nın doğu ile ticaretle İslam dünyasındaki gelişmeleri takip etmesi
 - II- İtalya'da eski Roma ve Yunan kültürüne ait birçok eserin olması
 - III- İtalya'nın askeri açıdan güçlü olması
- gibi drumlardan hangileri yer alır?**

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3) Aşağıdakilerden hangisi Avrupa'da yaşanan Rönesans Dönemi'nin özelliğini yansıtmaz?

- A) Sanat alanında gelişmelerin yaşanması
- B) Din adamlarına duyulan güvenin artması
- C) Özgür düşüncenin ön plana çıkması
- D) Bilimsel düşüncenin önem kazanması

(DPY 2016)

OLAY	SONUCU
Coğrafi Keşifler	Yeni ticaret yollarının bulunması
Reform	Kiliseye güvenin azalması
Rönesans?.....

4) Yukarıdaki tabloda 15 ve 19. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelere ait olay ve sonuçları eşleştirilerek verilmiştir. **Verilen eşleştirme tablosunda (?) ile belirtilen yere, aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?**

- A) Milliyetçilik hareketlerinin başlaması
- B) İşçi sınıfının ortaya çıkması
- C) Gözlem ve deneye dayalı bilginin önem kazanması
- D) Kol gücünün yerini makine gücünün alması

(SBS 2010)

5) Rönesans'ın yayıldığı XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti, fetih politikası ile topraklarını sürekli genişletti. XVI. yüzyılda askerî ve ekonomik olarak dünyanın en güçlü devleti durumuna geldi ancak aynı gelişmeyi bilimsel ve teknolojik alanda gösteremedi. Bu açıdan Avrupa'nın gerisinde kalan Osmanlı Devleti, gücünü arttırmak için ıslahatlar yapmaya başladı. **Buna göre Rönesans'ın yayıldığı dönemde Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Topraklarını sürekli genişletmiştir.
- B) Askeri ve ekonomik üstünlüğünü korumuştur.
- C) Gelişmeleri takip edemediği için Avrupa'nın gerisinde kalmıştır.
- D) Bilimsel ve teknolojik alanda dünyanın en güçlü devleti haline gelmiştir.

SIRA SİZDE

1

Avrupa'nın bilimsel çalışmalarda, Müslüman bilim insanlarını örnek almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

SOSYAL BİLGİLER

(Avrupa'da Uyanış – Reform Hareketleri)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Coğrafi keşifler ve Rönesans'la ortaya çıkan bilimsel gerçekler sayesinde Avrupalılar kilisenin öğrettiklerini sorgulamaya başladı.		
2	Reform hareketleri ile Avrupa'da yüzyıl süren din savaşları başladı.		
3	Reform hareketleri sonucu Krallar üzerindeki kilise baskısı ve tehdidi sona erdi. Soylular kilisenin elindeki topraklara el koydu.		
4	Reform hareketleri ile siyasi yönden bölünen Avrupa devletleri arasındaki görüş ayrılıkları Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da ilerlemesini zorlaştırdı.		
5	Reform hareketleri ile pozitif düşünce yerini skolastik düşünceye bıraktı.		

.....Boşluk Doldurma.....

Özgürlüğü / Martin Luther / Laiklik / Protestanlık / Reform

1	Hristiyan din adamı olan95 maddelik bildiri ile kilisenin yaptıklarının doğru olmadığını söyledi ve Reform hareketlerini başlattı.
2	Reform Hareketleri sonucunda Avrupa'da,Kalvenizm ve Anglikanizm gibi yeni mezhepler ortaya çıktı.
3	Reform hareketleri sonucu eğitim ve öğretim faaliyetleri kilisenin elinden alınmış ve böylece eğitimde..... getirilmiştir.
4	Osmanlı gayrimüslimlere din ve inanç..... tanıdığı ve onların örf ve adetlerine karışmadığı için Reform Hareketlerinden olumsuz yönde etkilenmedi.
5	16. yüzyılda Avrupa ülkelerinde Hristiyanlığın Katolik mezhebinde meydana gelen dini düzenleme ve yenilikleredenir.

! Unutmayalım !

1	<p>Reform Hareketlerinin Ortaya Çıkış Nedenleri:</p> <p>Hristiyanlık XVI. yüzyıla gelinceye kadar Katolik ve Ortodoks olmak üzere iki mezhepten oluşuyordu. Katoliklerin dinî lideri olan papa Roma'da Ortodoksların dinî lideri olan patrik ise İstanbul'da bulunuyordu. Kilise ve din adamları geniş topraklara sahiptiler ve zengin bir hayat sürüyorlardı. Halk ve saray üzerinde siyasi ve dinî baskı uygulayan kilisenin zenginliği halkı ve soyluları rahatsız ediyordu.</p> <p>Rönesans Dönemi'nde klasik eserler ve İncil farklı dillere çevrilerek matbaa ile çoğaltıldı. Böylece Avrupalılar İncil'i daha iyi anladılar ve İncil'de yazarların kilisenin söyledikleriyle uyuşmadığını fark ettiler. Coğrafi keşifler ve Rönesans'la ortaya çıkan bilimsel gerçekler sayesinde Avrupalılar kilisenin öğrettiklerini sorgulamaya başladı. Böylece insanlar kilisenin endüljans (cennetten arsa satma) ve aforoz (dinden çıkartma) uygulamalarına karşı çıkmaya başladı.</p>
---	---

Çözelim

1) Reform hareketleri sonucunda bazı Avrupa ülkelerinde Katolik Kilisesi'nden ayrılan din adamları yeni mezhepler kurmuşlardır.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kilisenin otoritesi sarsılmıştır.
- B) Kiliseye duyulan güven azalmıştır.
- C) Avrupa'da mezhep birliği bozulmuştur.
- D) Eğitim kilisenin denetiminden çıkmıştır.

(DPY 2016)

2) 15. ve 17. yüzyıl boyunca Avrupa'da görülen reform hareketleri, öncelikle hangi alanda değişikliğe yol açmıştır?

- A) Din
- B) Sanat
- C) Ticaret
- D) Yönetim

(DPY 2012)

Ben Martin Luther!
Matbaanın icat edilmesiyle
çok sayıda İncil basıldı ve
birçok dile çevrildi. İncil'i
okuyunca rahiplerin bize dayattığı
birçok inancın İncil'de olmadığını
öğrendik.

Martin Luther'in sözünü ettiği durum, Avrupa'da meydana gelen;

- I- Coğrafi Keşifler
- II- Reform
- III-Rönesans
- IV-Sanayi İnkılabı

gibi gelişmelerden hangisinin ya da hangilerinin ortaya çıkmasında doğrudan etkili olmuştur?

- A) I – II – IV
- B) III – IV
- C) Yalnız I
- D) Yalnız II

(SBS 2009)

4) Aşağıdakilerden hangisinin Reform'un sonuçlarından biri olduğu savunulamaz?

- A) Avrupa'da mezhep birliği bozuldu
- B) Skolastik düşünce önem kazandı
- C) Katolik kilisesi kendini düzeltmeye çalıştı
- D) Laik eğitim uygulaması başladı

5) Katolik kilisesinde Reform yapılması gerektiğini ileri süren ve savunan Alman din adamı kimdir?

- A) Leonardo da Vinci
- B) Macellan
- C) Martin Luther
- D) Kopernik

SIRA SİZDE

1

Reform hareketleri ile bilim arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.

SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Sanayi İnkılabı'nda en önemli gelişmeler demir ve kömürün kullanımının yaygınlaşması ve makinelerde buhar gücünden yararlanılmasıdır.		
2	Montesquieu, Voltaire, Jean Jacques Rousseau gibi Fransız düşünürler Sanayi İnkılabı'nın oluşmasında etkin rol oynadılar.		
3	Fransa'da kralın baskılarına karşı aydınların örgütlemesi ile halkın başlattığı ve krallık yönetimine son verdiği isyana Fransız İhtilali denir.		
4	Aydınlanma Çağı, her konuda aklın üstünlüğüne, bilimsel araştırmalarda doğayı incelemeye, deney ve gözlem yapmaya önem verilen dönemdir.		
5	İtalya'da başlayan Sanayi İnkılabı ile buharlı makineler; gemilerde, lokomotiflerde ve dokuma fabrikalarında kullanıldı.		

.....Boşluk Doldurma.....

Aydınlanma / Demokrasi / Sanayi / Fransız / Ulaşım

1İhtilali ile özgürlük, eşitlik, demokrasi, milliyetçilik gibi kavramlar tüm dünyaya yayıldı. İmparatorluklar parçalandı ve ulus devletler kurulmaya başladı.
2 İnkılabı ile el tezgahlarının yerini makineler aldı, seri ve ucuz üretim başladı. Ham madde ve pazar ihtiyacının artması ile sömürgecilik hızlandı.
3	Rönesans ve Reform'un etkisiyle 17 ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da bilim, sanat, felsefe ve siyaset alanlarında büyük gelişmelerin yaşandığı dönemeÇağı denir.
4	Sanayi İnkılabı sonucu buhar gücü ile çalışan lokomotif ve gemilerin yapılması, iletişim, haberleşme ve etkileşimi hızlandırmıştır.
5	Fransız ihtilalinden etkilenen bazı Osmanlı aydınları sayesinde hareketleri başladı ve böylece Osmanlı'da Tanzimat, Islahat Fermanları yayınlandı.

! Unutmayalım !

1	Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ne Etkileri *Osmanlı Devleti, Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımından olumsuz yönde etkilendi. Osmanlı Devleti, içinde pek çok milleti barındırıyordu. Bu milletler Avrupa'nın da destek vermesiyle ayaklandılar ve bağımsızlıklarını ilan ettiler. *Fransız İhtilali ile Osmanlı Devleti'nde eşitlik, özgürlük, adalet, cumhuriyet gibi kavramlar yayılmaya başladı. Tanzimat ve Islahat Fermanı ilan edildi. 1876 yılında da Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kânûn-ı Esâsî yayımlanarak Meşrutiyet yönetimine geçildi. Böylece halk ilk defa yönetime katılma hakkını elde etti.
---	---

Çözelim

1) Sanayi İnkılabı Avrupa'nın sosyal yapısını da değiştirdi. Şehirlerde kurulan fabrikalar yeni iş alanları oluşturdu. Daha iyi şartlarda yaşamak isteyen köylüler şehirlere göç etmeye başladı. Böylelikle köylerde nüfus azalırken şehirlerde nüfus artışı gerçekleşti. Sayısı yüz binleri bulan işçiler, işçi sınıfını oluşturdu. Ürünlerin maliyetini düşürmek isteyen işverenler ise fabrikalarda çocuk ve kadın işçi çalıştırmaya başladı. İşçi haklarının savunulması için sendikalar ortaya çıktı.

Bu bilgilere göre Sanayi İnkılabı ile Avrupa'da yaşanan değişimler arasında

- I- Şehirlerdeki nüfus artmıştır
- II- İşçi haklarını korumak için sendikalar kurulmuştur.
- III- Hammadde ve pazar arayışı güçlü ülkeler arasında rekabete yol açmıştır.

Gibi durumlardan hangisi ya da hangileri gösterilemez?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız III
- D) I ve III

2) Avrupalı devletler fabrikalarda ucuz ve seri üretim gerçekleştirirken Osmanlı Devleti atölye benzeri küçük işletmelerde üretim yapmaktaydı. Yüksek maliyetli yerli ürünlerin Avrupalı ürünlerle rekabet gücü azaldı. Bu durum Osmanlı coğrafyasını Avrupalı devletler açısından ham madde temin edilecek bir kaynak ve aynı zamanda üretilen malların satılacağı bir pazar haline getirdi. Bunların yanında güçlenen Avrupa devletleriyle uzun yıllar süren ve başarısızlıklarla sonuçlanan savaşlar devletin gelirleri ile giderleri arasındaki farkı artırdı. İmparatorluğun son döneminde kalkınma yönünde bir çaba oluşmaya başlasa da dış siyasi baskılar ve iç ekonomik koşullar kalkınmaya engel oldu.

Yukarıdaki metne verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya etkisi
- B) I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları
- C) Rönesans ve Osmanlı
- D) Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya etkisi

3)

1. Üretimde insan ve hayvan gücünün yerini makineler almıştır.

2. Üretim artmış ve insanların refah seviyesi yükselmiştir.

3. Yaşam koşullarının iyileşmesi ölüm oranını düşürmüştür.

4. ?

(SBS 2008)

Diyagramda Sanayi İnkılabı sonucunda üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal hayata etkileriyle ilgili bir süreç yer almaktadır.

Diyagramdaki süreci tamamlayan en uygun ifade, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfus artmış, işsizlik sorunu doğmuştur.
- B) Devletler arasında sömürgecilik yarışı başlamıştır.
- C) İşçi sınıfı ortaya çıkmış, sendikacılık girişimleri başlamıştır.
- D) Ham madde ve pazar bulma önemli sorun haline gelmiştir.

4) Sanayi İnkılabı sonucunda Avrupa'da fabrikalaşma başladı ve hızlı üretim artışı yaşandı. Bu durumun Avrupa'da aşağıdakilerden hangisine yol açtığı söylenebilir?

- A) Sömürgeciliğe
- B) Coğrafi Keşiflere
- C) Demokratikleşmeye
- D) Rönesans Hareketlerine

(DPY 2012)

SIRA SİZDE

1

Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya etkileri nelerdir? Açıklayınız.

SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Osmanlı Devleti'nde ıslahatlar yapılması bazı alanlarda bozulmalar olduğunun göstergesidir.		
2	Lale Devri Avrupa'nın bizi geçtiği kabul edilerek ilk defa Avrupa'dan yeniliklerin getirildiği ve Batılılaşma çalışmasının yapıldığı dönemdir.		
3	Lale Devri'nde güzel yazı yazma işi ile uğraşan ressamaların işsiz kalmaması için Matbaada dini kitapların dışındaki kitaplar basılmıştır.		
4	Yöneticilerin lüks içinde yaşaması ve eğlenceler düzenlemesi sonucu Patrona Halil İsyanı çıkmış ve Lale Devri sona ermiştir.		
5	Lale Devri'nde Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek için ilk kez geçici elçiliklerin açılması, Avrupa'nın bizi geçtiğini kabul ettiğimizi gösterir.		

.....Boşluk Doldurma.....

Kültürel / Lale / III. Ahmed / İtfaiye / Kitap

1	Yangınlara karşı ilk koruyucu tedbir XVIII. yüzyılın başlarında yeniçerilerden "Tulumbacılar" adı verilen bölüğünün kurulması ile alındı.
2	Said Çelebi ve İbrahim Müteferrika ilk Osmanlı matbaasını kurmuştur. Bu sayede sayısı artmış ve fiyatı ucuzlamıştır. Bilginin yayılması kolaylaşmıştır.
3	1718 Pasarofça Antlaşması ile 1730 Patrona Halil İsyanı arasındaki yeniliklerin yapıldığı dönemeDevri denilmektedir.
4	Lale Devri'nin ilk mimari eserlerinden biri..... Çeşmesi bol çiçekli dış bezemeleriyle geleneksel Türk çini işçiliğinin de en güzel örneklerindendir.
5	28 Çelebi Mehmet Efendi Fransa'da gördüklerini Sefaretname adlı kitaba yazmıştır. Bu Lale Devri'nin bir sonucudur.

! Unutmayalım !

1	Osmanlı Devleti'nin Geri Kalma Nedenleri 1) Coğrafi Keşifler ile ticaret yollarının değişmesi ve Osmanlı gelirlerinin azalması 2) Savaşların uzun sürmesi ve savaşlarda yenilgilerin başlaması 3) Tımar sisteminin bozulması ile üretimin azalması ve tımarlı sipahi askeri sisteminin ortadan kalkması 4) Yeniçeri Ocağı'nın bozulması 5) Padişahların deneyimsiz olması
---	---

Çözelim

1) Aşağıdakilerden hangisi Lale Devri'nde eğitim ve kültür alanında yapılan yeniliklerden biridir?

- A) İlk matbaanın kurulması
- B) Çini fabrikasının açılması
- C) İtfaiye teşkilatının kurulması
- D) İlk kez çiçek aşısının uygulanması

(DPY 2019)

2) Lale Devrinde, Osmanlı Devleti'nin Viyana, Paris ve Londra gibi başkentlere ilk kez elçi göndermesinin gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batı'dan borç para alabilmek
- B) Avrupa ülkeleri ile iyi ilişkiler kurmak
- C) Avusturya ile yapılan savaşlara son vermek
- D) Avrupa'daki gelişmeleri yakından izlemek

(SBS 2010)

3) Lale Devri'nde birçok yenilik yapılmıştır. İlk Osmanlı matbaasının kurucusu İbrahim Müteferrika basma yöntemiyle kitap çoğaltmanın yararları ve gerekliliği üzerine bir risale yazmış, sadrazama sunmuş ve matbaa kurmak için izin istemiştir. Böylece Lale Devri'nde Said Çelebi ile İbrahim Müteferrika 1727'de ilk Osmanlı matbaasını kurmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi matbaanın kurulmasının sonuçlarından biri değildir?

- A) Bilginin yayılması kolaylaşmıştır.
- B) Kitap fiyatları ucuzlamıştır.
- C) Kitap çeşitliliği azalmıştır.
- D) Kitap sayısı artmıştır.

(MEB KAZANI KAVRAMA TESTİ)

4) - Yalova'da kâğıt fabrikası kuruldu. İstanbul'da çini ve kumaş fabrikaları açıldı.
- Düşünce hayatının gelişmesine önem verildi. Bilim heyeti oluşturularak çeşitli eserler Türkçeye tercüme edildi.

- Yeniçerilerden Tulumbacılar bölüğü adıyla ilk kez bir itfaiye örgütü kuruldu.
- İlk kez çiçek aşısı uygulandı.
- Barok ve Rokoko mimarı tarzında pek çok köşk, saray, kasır, çeşme ve kütüphane yaptırılmıştır.

Lale Devri yeniliklerinden bir kısmı incelendiğinde yapılan yeniliklerin hangi alanla ilgili olduğu söylenemez?

- A) Yönetim B) Kültür C) Sağlık D) Mimar

(MEB ÇALIŞMA FASİKÜLLERİ)

SIRA SİZDE

1) Tabloda Lale Devri'nde yapılan bazı yenilikler verilmiştir. Yeniliklerin hangi alanda yapıldığını örnekte olduğu gibi karşısındaki boşluğa yazınız.

Yapılan Yenilikler	Alan
İlk matbaa kuruldu	
Çini fabrikası kuruldu.	
İtfaiye teşkilatı kuruldu.	
İlk kez çiçek aşısı uygulandı.	
Yalova'da kâğıt fabrikası açıldı.	
İlk kez geçici elçilikler açıldı.	

SB.7.2.4. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	III. Selim Dönemi'nde Avrupa'nın önemli merkezlerine daimi elçilikler kurulması Avrupa'daki gelişmelerin takip edilmek istendiğini gösterir.		
2	II. Mahmud Dönemi'nde, Yeniçeri Ocağı kaldırılmış yerine "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kurulmuştur.		
3	1831 yılında asker sayısını öğrenmek ve toplanacak vergiyi hesaplamak için sadece erkeklerin sayıldığı ilk nüfus sayımı yapılmıştır.		
4	Vakayi Hayriye (Hayırlı Olay) olarak adlandırılan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla (1826) yeniliklerin önü kapanmıştır.		
5	III. Selim Dönemi'nde Devlet işlerinin görüşüldüğü yer olan Divan-ı Hümayun kaldırıldı. Yerine Nazırlık (Bakanlık) sistemi geldi.		

.....Boşluk Doldurma.....

Ekonomik / Kabakçı Mustafa / Sened-i İttifak / Nizam-ı Cedid / Takvim-i Vekayi

1	II. Mahmud, tımar sisteminin bozulması ile asker ve vergi toplama işini üstlenen ve bölgelerinde güç kazanan toprak sahibi âyanlarla.....'ı imzalamıştır.
2	Nizam-ı Cedid ordusundan rahatsız olan yeniçeriler..... önderliğinde isyan ederek III. Selim'i tahttan indirdiler.
3	II. Mahmut Dönemi'nde çıkarılan kanunları halka duyurabilmek amacı ile 1831 yılında..... adıyla ilk resmi gazete çıkarılmıştır.
4	III. Selim Dönemi'nde yerli kumaş kullanmasına önem verilerek kapitülasyonların etkisinin azaltılmaya çalışılması alanda yapılan bir yeniliktir.
5	III. Selim dönemindeki yeniliklere de genel anlamda.....denilmektedir.

! Unutmayalım !

1	III. Selim Dönemi Yenilikleri: Nizam-ı Cedid (yeni düzen) adı verilen yenilikler yapmıştır. Nizam-ı Cedid adıyla Avrupa tarzında bir askerî ocak kurmuş ve bu ocağın masraflarını karşılamak için İrad-ı Cedid adıyla yeni bir hazine oluşturmuştur. Avrupa başkentlerinde (Paris, Londra, Berlin, Viyana) daimî elçilikler açılmıştır. (Siyasi) Batı dillerinde yazılmış önemli eserler Türkçeye çevrilerek Batı düşüncesinin ülkeye girmesine hız verilmiştir. (Kültürel)
2	Sened-i İttifak ile Osmanlı tarihinde ilk kez bir padişah yönettiği insanlara vergi ve askerlik konularında tavizler vermiştir. Bu senet sultanın iktidar gücünü kısıtlamıştır. Âyanlarla uzlaşa sağlandıktan sonra II. Mahmud'un hedefi ıslahatlar yapmak olmuştur.

Çözelim

1) Aşağıdakilerden hangisi II. Mahmut dönemi ıslahatlarından biri değildir?

- A) İlk nüfus sayımının yapılması
- B) Ziraat Bankası'nın kurulması
- C) İlköğretimin zorunlu olması
- D) İlk resmî gazete olan Takvimivekayî'nin çıkarılması

(DPY 2017)

2) Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti ile Avrupa'nın kültürel etkileşim içine girdiğine örnek gösterilemez?

- A) Matbaanın kurulması
- B) Divan teşkilatının oluşturulması
- C) Avrupa'da daimî elçiliklerin açılması
- D) Avrupa'dan askerî uzmanların getirilmesi

(DPY 2015)

3) II. Mahmut döneminde;

- Divan teşkilatı kaldırılarak yerine bakanlıklar getirildi.
- Yeniçeri ocağı kaldırıldı.
- Avrupa'ya öğrenci gönderildi.

Buna göre aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilgili ıslahat yapıldığı söylenemez?

- A) Siyasi
- B) Ekonomik
- C) Eğitim
- D) Askerî

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

4) III. Selim döneminde yapılan bazı düzenlemeler şunlardır:

- Yeniçerilere talim zorunluluğu getirildi.
- Merkeze bağlı eyaletler yeniden düzenlendi, Anadolu ve Rumeli 28 vilayete ayrıldı.
- Fransızca ilk kez okullarda yabancı dil olarak okutulmaya başlandı.
- Yerli malının kullanımı teşvik edildi

Yapılan düzenlemeler dikkate alındığında hangi alanla ilgili bir ıslahat yapıldığı söylenemez?

- A) Askeri B) Ekonomik C) İdari D) Dini

(MEB ÇALIŞMA FASİKÜLLERİ)

5) II. Mahmud Dönemi'nde bazı yenilikler yapılmıştır.

Aşağıdaki yeniliklerden hangisi devlet yönetiminin daha sistemli hale getirilmesi amacıyla yapılmıştır?

- A) Bakanlıkların(Nazırlık) kurulması
- B) "Takvim-i Vekayi" adında ilk resmi gazetenin çıkarılması
- C) Matbaanın kurulması
- D) Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması

(MEB DERS KİTABI)

6) Osmanlı Devleti uzun yıllar yabancı ülkelerde sürekli elçilikler kurmayı uygun görmemiştir.

Bu anlayış ilk defa hangi devirde değişmeye başlamıştır?

- A) III. Selim Devri
- B) Lale Devri
- C) II. Mahmut Devri
- D) Tanzimat Devri

SIRA SİZDE

- 1 Osmanlı Devleti'nin her alanda yenilikler yapmaya ihtiyaç duymasının sebepleri neler olabilir? Açıklayınız.

SB.7.2.4. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	1840 yılında Abdülmecit Dönemi'nde kurulan "Posta Nezareti" iletişim ve haberleşme alanında hayatı kolaylaştıran bir yeniliktir.		
2	1851 yılında deniz ulaşımını düzenli hale getirmek için Şirket-i Hayriye yönetim alanında yapılan bir yeniliktir.		
3	Islahat Fermanı ile yabancıların ülkenin iç işlerine karışmasını önlemek ve azınlıkların devlete bağlılıklarını kuvvetlendirmek amaçlanmıştır.		
4	1854 yılında Kırım Savaşı sırasında kurulan ilk telgraf hattı ulaşım alanında yapılan bir yeniliktir.		
5	Tanzimat ile devletin siyasi, sosyal, askerî ve kültürel alanlarda kötüye gidişini önlemek amacıyla daha geniş kapsamlı yenilikler yapılmıştır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Islahat / Osmanlı / Tanzimat / İzmir-Aydın / Ziraat

1	3 Kasım 1839 tarihinde Gülhane Parkı'nda halka çeşitli hak ve özgürlüklerin verildiği Fermanı adı verilen ferman okunmuştur.
2	1856'da Kırım Savaşı zamanında yapılacak olan Paris Barış Antlaşması'nda lehimize kararlar alınması için Fermanı ile azınlıklara haklar verilmiştir.
3	1856 yılında..... arasına Anadolu'daki ilk demir yolu hattı yapılmıştır. Bölgedeki yer altı ve yer üstü kaynaklarının limana kolayca taşınması sağlanmıştır.
4	Mithat Paşa'nın girişimleri ile çiftçiye tefecilerden kurtarmak için Memleket Sandıkları kurulmuş, sonra..... Bankasına dönüştürülmüştür.
5	1856 yılında ticari banka olarak kurulan Bankası, 1863 yılında devlet bankası olma özelliğini kazandı.

! Unutmayalım !

1	Tanzimat Fermanı'nda yer alan maddeler *Herkesin mal, can, ırz, namus ve hürriyetine saygı duyulacaktır. (Toplumsal) *Herkes kanun önünde eşit olacaktır. (Hukuksal) *Herkes gelirin göre vergi ödeyecektir. (Ekonomik) *Herkes askerlik yapacaktır. (Sosyal) *Mahkemeler açık olacak, kimse yargılanmadan cezalandırılmayacaktır. (Hukuksal)
2	Osmanlı topraklarında inşa edilen demir yolları derin askerî, ekonomik ve toplumsal etkiler yaratmıştır. Demir yolları askerî birliklerin taşınmasını hızlandırarak isyanlarda ve savaşlarda Osmanlı yönetimine kolaylıklar sağlamıştır. Demir yollarının sağladığı ucuz ve kolay ulaşım imkânları yeni ve geniş alanların tarıma açılmasını sağlamıştır.

Çözelim

1) 18. yüzyılda yapılan

- I. Telgrafın kullanılması
- II. Şirketihayriyenin kurulması
- III. İzmir-Aydın arasında ilk demir yolu hattının yapılması

İslahatlarından hangileri haberleşme ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II.
D) II ve III.

(DPY 2017)

2) Osmanlı Devleti'nde yapılan ıslahat hareketleri sonucunda;

- I. Matbaa kuruldu,
- II. Ziraat Bankası açıldı,
- III. Posta teşkilatı kuruldu.

Bu ıslahatlar, aşağıdaki alanların hangisinde değişim yaşandığına kanıt olamaz?

- A) Askerlik
B) Ekonomi
C) Kültür
D) Haberleşme

(SBS 2008)

SIRA SİZDE

1

XIX. yüzyılda toplumu ilgilendiren birçok yenilik yapılmıştır. Bu dönemde kurulmuş bazı kurumlar günümüzde de varlıklarını sürdürmektedir. Aşağıda ismi verilen kurumların faaliyet alanlarını işaretleyiniz.

XIX. Yüzyılda Yapılan Yenilikler	Sosyal	Eğitim ve Kültür	Ekonomi
Duyun-u Umumiye İdaresi kuruldu.			
Posta Nezareti kuruldu.			
Şirket-i Hayriye kuruldu.			
Ziraat Bankası açıldı.			
Takvim-i Vekayi adlı gazete çıkarıldı.			
Tramvay hattı kuruldu.			
İlk nüfus sayımı yapıldı.			
Dünyanın ilk metrolarından olan Karaköy-Taksim metrosu yapıldı, atlı ve elektrikli tramvaylar kullanıldı.			
İlk demir yolu hattı İzmir-Aydın arasında yapıldı.			
Beykoz ve Kâğıthane kâğıt fabrikaları ile Yıldız Çini Fabrikası açıldı.			
Modern matbaa aletleri getirildi.			
İzmir'e, Dolmabahçe'ye ve birçok yere saat kulesi yapıldı.			

SB.7.2.4. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

SOSYAL BİLGİLER

(Osmanlıdan Kalan Mirasımız)

Adı & Soyadı: Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Osmanlı Devleti, hüküm sürdüğü topraklarda yaşayanların kültürlerine saygı gösterirken atalarından miras aldığı Türk kültürünü de yaşatmıştır.		
2	Gezmek, görmek ve tanımak için geziye çıkan kişilere tüccar denilir.		
3	Türk kültür, sanat ve estetik anlayışında değişim olmamaktadır.		
4	Bazı eserler günümüzde dahi kullanılması dayanıklılığın ve sürekliliğin göstergesidir.		
5	Eskiden olan mimari eserlerin günümüzde artık olmaması durumuna estetik anlayışta değişim denir.		

.....Boşluk Doldurma.....

Seyahatname / Hattat / Nakkaş / Ebru / Minyatür

1	Osmanlıda minyatür yapanlara denilirdi.
2	El yazması kitapları süslemek için sulu boya ile yapılan ve metindeki olayları yansıtan figüratif resimlere denir.
3	Seyyahların yazdıkları kitaplaradenir.
4	Suda erimez boyaların kıvamlı suyun üzerine serpilip kâğıda alınmasıyla oluşan kâğıt süsleme sanatınadenir.
5	"Hat" güzel yazı yazma ve süsleme sanatıdır. Bu işi yapanlara da denir.

! Unutmayalım !

1	Seyyahların Osmanlı Hakkında Bahsettiği Konular Şunlardır: 1) Misafirperverlik 2) Temizlik 3) Yeme ve İçme 4) Hayırseverlik 5) Hayvan Sevgisi 6) Çevre Bilinci 7) Bayramlar 8) Gelenek Görenek 9) Sporlar 10) Mimari Eserler
2	Osmanlı Devleti topraklarını Doğu Avrupa, Güneybatı Asya ve Kuzey Afrika'ya kadar genişleterek dünyadaki büyük devletlerden biri olmayı başarmıştır. Hâkimiyet kurduğu coğrafyada ve bu coğrafyanın çevresinde yaşayan farklı milletlerin kültürlerinden etkilenmiştir. Kendisi de yerel kültürleri etkilemiştir. Böylece Osmanlı Devleti sürekli etkileşim içinde ve zenginleşen bir kültüre sahip olmuştur. Osmanlı Devleti hakimiyet kurduğu coğrafyalarda birçok eser bırakmıştır.

Çözelim

1) Konuşan sözünü pek kısa tutar, dinleyen de söz bitene kadar güzel bir dikkat hâlinde. Yaşlı ve büyüklere karşı hürmet ile onların haklarına riayet, hayal edilemeyecek bir nezaket içindedir.

Bu metinde Osmanlı kültürünün özelliklerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Dayanışma B) Saygı
C) Temizlik D) Çalışkanlık

(DPY 2020)

2) Osmanlı Devleti'nden kalan bazı yapıların günümüzde de kullanılıyor olmasını aşağıdakilerden hangisiyle açıklayabiliriz?

- A) Yenileşme çabalarına önem verilmesiyle
B) Yerli malı kullanımının teşvik edilmesiyle
C) Türk mimari eserlerinin sağlam ve kullanışlı olmalarıyla
D) Osmanlı mimarisinde kullanılan süslemelerin canlılığıyla

(DPY 2015)

3) 19. yüzyılda Osmanlı topraklarından geçen seyyah Sanz, gördüklerini şu şekilde anlatmıştır: "... Adalet ve hukuk yoluyla toplum düzenini sağlayan Türkler, Hristiyan ve Müslüman farkı gözetmeksizin adaleti herkese eşit olarak tatbik ederler. Belli başlı kadıların masalarında İncil ve Tevrat birlikte bulunur. Hristiyanları İncil, Yahudileri Tevrat üzerine yemin ettirirler..."

(Sanz, Türkiye'nin Dört Yılı, sf: 93)

Seyyah Sanz'ın anlatımından hareketle, Osmanlı toplum yaşamı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı inanç ve kültürler bir arada yaşamıştır.
B) Osmanlı toplumu Türklerden oluşmuştur.
C) Adalet ve hoşgörü anlayışı gelişmiştir.
D) İnanç hürriyeti sağlanmıştır

(DPY 2013)

4) "... İzmir'i, İstanbul'u, Suriye'yi, Lübnan'ı gezin; manastırlara, Hristiyan misafirhanelerine, mabetlere, erkekler ve kadınlar tarafından yönetilen hastane veya din okullarına girin ve içlerinden birinin imparatorluğa karşı saygı duyup duymadığını sorun. Hepsi birden, imparatorlukta uygulanan tarafsızlığı ve Sultan'ın adını takdis edeceklerdir..."

(Lemartine; Aşiretten Devlete; sf:20)

Parçada verilen bilgidен, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı halkının Hristiyanlardan oluştuğuna
B) Ülkede adil bir yönetimin uygulandığına
C) Farklılıklara saygı gösterildiğine
D) Padişaha saygı duyulduğuna

(DPY 2013)

SIRA SİZDE

1	Osmanlı Devleti'ne ait mimari eserleri ve bu eserlerin kullanılış amaçlarını araştırınız.
2	Türk misafirperverliğinin günümüzde de devam ettiğine dair kendiniz veya çevrenizden örnekler veriniz.
3	Osmanlı Devleti'nin kültür, sanat ve estetik anlayışı hakkında kısa bir araştırma yapınız.

SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.

